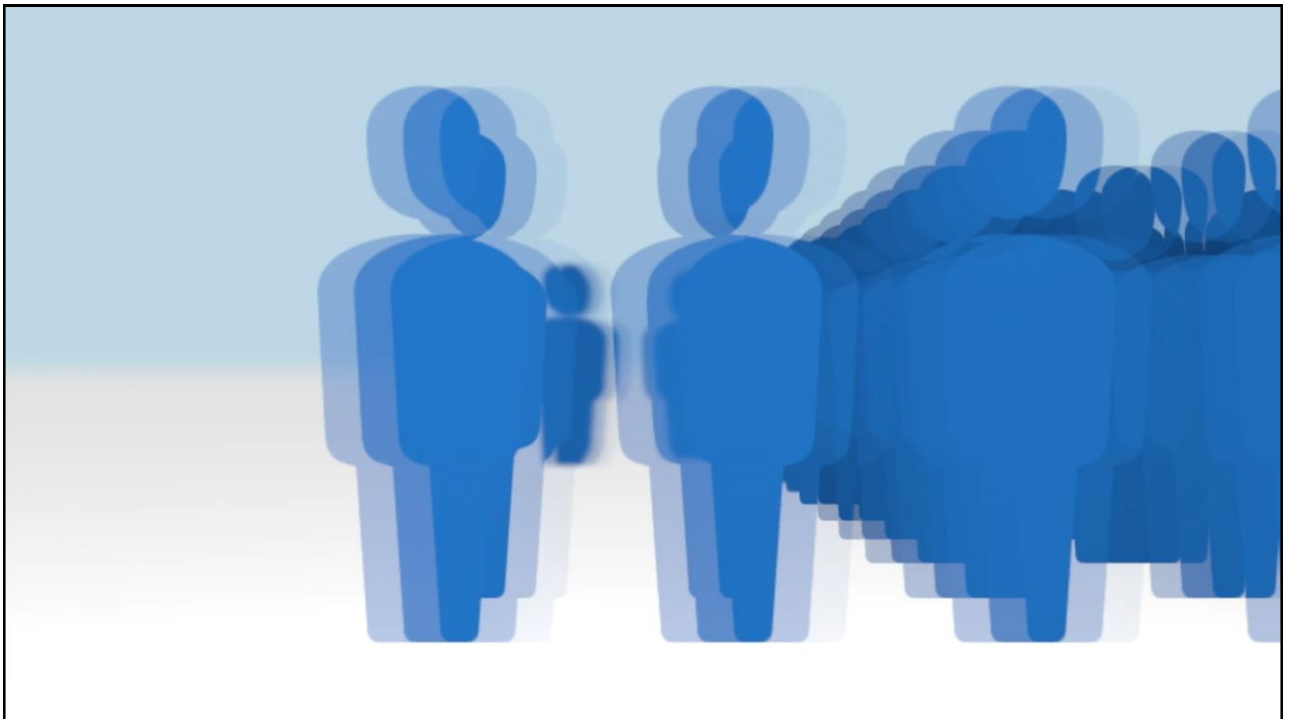

A panama papers

Oslo vest Rotary-klubb , 21. sept. 2016. *Trond J. Strøm, researcher, Aftenposten. trond.strom@aftenposten.no*

panama papers
dokumentene

- Tidens største lekkasje – tidens journalistiske dugnad
- 11,5 millioner dokumenter om industriell opprettelse av postkasseselskaper i skatteparadis
- 1500 ganger så stor datamengde som Cablegate (WikiLeaks 2010)

The scale of the leak
Volume of data compared to previous leaks

Leak	Volume
Cablegate/Wikileaks (2010)	1,7 GB
Offshore Leaks/ICIJ (2013)	260 GB
Luxembourg Leaks/ICIJ (2014)	4 GB
Swiss Leaks/ICIJ (2015)	3,3 GB
Panama Papers/ICIJ (2016)	≈ 2,6 TB

Legend: ■ = 1 GB

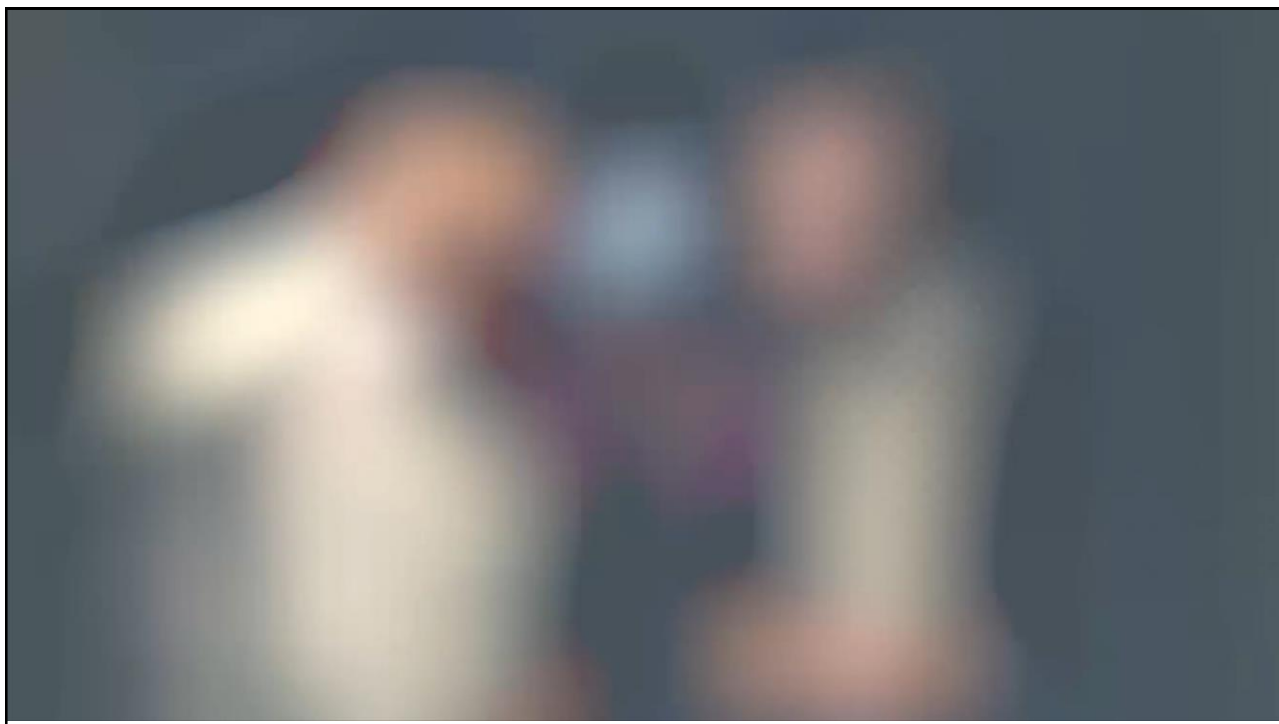
panama papers
dokumentene

Starten: Süddeutsche Zeitung

- Bastian Obermayer hos SZ ble kontaktet i april 2015
- Kommunikasjon med kilden via krypterte kanaler
- Har aldri møtte kilden ansikt til ansikt
- Skjønte materialet var for stort til å håndtere alene
- Delte med ICIJ

Fredrik Obermaier, Süddeutsche, Gerard Ryle, ICIJ, Bastian Obermayer, Süddeutsche Zeitung

INTERNATIONAL CONSORTIUM OF INVESTIGATIVE JOURNALISTS

- Internasjonalt nettverk med nærmere 200 journalister.
- Base i Washington D.C.
- Fokus på saker som krysser landegrenser
- Har koordinert prosjektet
- Gjorde materialet søkbart
- Laget og tilpasset nye verktøy for partnerne
- Leverte de internasjonale artiklene

<https://www.icij.org/>

Hva avslørte lekkasjene?

- En av de største internasjonale aktørene på opprettelse av postkasseselskaper i skatteparadis
- Viste at dette er noe som skjer i industriell skala
- Enkelte stråmenn var styremedlemmer i flere tusen firma
- Avslørte hvordan en del mektige og rike personer bruker disse strukturene til personlig vinning
- Viste hvordan kriminelle bruker de samme strukturene for å skjule fortjeneste og finansiere kriminalitet
- Det finnes lovlige anvendelser av disse tjenestene. Men man må da være bevisst på at man er med på å opprettholde strukturene som tillater alle de kriminelle bruksområdene.
- **“The problem is that a lot of this stuff is legal, not illegal.”**

President Obama kort etter de første publiseringene

Møte i München september 2015

- 100 journalister
- Kurs og innføring i materialet
- Arbeidsgrupper
- Presentasjon av funn
- Høy sikkerhet

SAMARBEIDET VIDERE

- 376 journalister
- 100 mediehus
- 80 land
- Ulik kompetanse
- Ulike ressurser
- Fordele arbeidsoppgaver
- Dele alt
- Samarbeide om saker

«Leave your ego
at the door.
If not, don't
join.»

Marina Walker Guevara, prosjektleder i ICIJ.

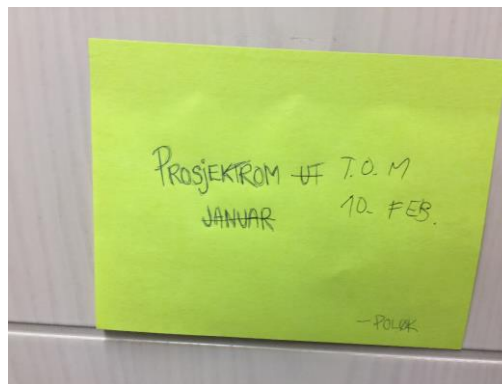
GRAVEJOBBen

- Validere
- Analysere
- Systematisere
- Kategorisere
- **Tålmodighet!**

Å jobbe i skjul i åpent landskap

- Jobbet med prosjektet innimellom utover høsten
- Lånte i perioder små møterom som vi okkuperte i noen uker
- Tre stykker på lite rom med døren stengt og glassvegger
- Ble ganske gode på å svare vagt på hva vi holdt på med

Å jobbe i skjul i åpent landskap

- Intensivert i desember. Mer eller mindre fulltid på prosjektet fra januar.
- Litt ut i februar fikk vi installert oss på større møterom.
- Ble bare kjent som "buret" internt.
- Glassvindu ut mot heisen VG også bruker – måtte bruke persiener.
- Mange nysgjerrige kolleger i begge avishus etter hvert.

Research

- Norske navn: Sjekket mot offentlige registre og åpen informasjon
- Ligningstall, foretaksregisteret, åpne kilder
- Verifisere identitet og lokalisere mulige historier
- Bygget opp stor oversikt over norske navn med utførlige opplysninger
- Ca. 250 navn med positiv identifisering
- Blir ikke overrasket om det fortsatt dukker opp flere

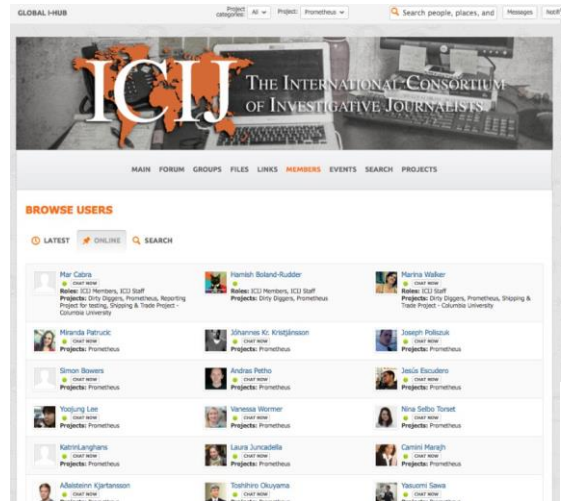
Intensivering utover våren

- Kjerneteamet blir utvidet til fem i februar
- Dykker systematisk ned i de utvalgte sporene
- Analyserer dokumenter
- Følger opp internasjonale forpliktelser
- Reiser «verden rundt» med videofotograf i mars (London, Island, Guernsey, Luxembourg, Moskva)

- Kommunikasjon:
Et lukket nettforum for alle journalister på prosjektet var svært viktig.
- Mulig å kommunisere med andre som jobbet med samme prosjekt
- Svært viktig element i å holde prosjektet hemmelig
- Journalistene kunne diskutere seg i mellom, selv om de ikke kunne snakke om prosjektet med kolleger eller hjemme.
- Dele funn
- Grupper for spesifikke emner

NYHETSJOBINGEN

- Etablere større nyhetsgruppe
- Rundt 30 redaksjonelle medarbeidere
- Fra alle avdelinger: Visuelt, utviklere, nyhet, utenriks, sport, debatt
- Større prosjekttrom med reportasjeledelse
- Kjernegruppen fortsatt skjermet

KVALITETSSIKRING

- Alle hovedsaker gjennomlest av redaktører
- Juridisk gjennomgang

Sjefredaktør Espen Egil Hansen, journalist Sigurd Bjørnstad og nyhetsredaktør Håkon Borud gjennomleser artikler en siste gang kort tid før første publisering søndag 3. april.

Tilbakeblikk ett år etter at reisen startet

- Fantastisk journalistisk prosjekt
- Stort gjennomslag over hele verden
- Bidratt til økt fokus på denne grå finansverdenen og stadig bedre lovverk for å regulere det
- Gjennomslag for en ny type gravejournalistikk: Stort internasjonalt samarbeide.
- Mediehus som før har vært konkurrenter har lært seg å samarbeide for å nå bedre resultater

Takk for meg!

Trond J. Strøm

Researcher i nyhetsavdelingen i Aftenposten

trond.strom@aftenposten.no

Twitter: @trondjs

